

UNESCO WERELD ERFGOED

WANDELING

LUXEMBURG
VESTING EN OUDE STADSDELEN

Sinds 1994 maken **de voormalige vestingwerken van de Stad Luxemburg en haar oude stadswijken** deel uit van het werelderfgoed van UNESCO.

De UNESCO wandel- en fietstochten maken het mogelijk de site en haar mooiste bezienswaardigheden te ontdekken in anderhalf uur tijd.

In de stad Luxemburg versmelten middeleeuwse, klassieke en hedendaagse bouwstijlen moeiteloos tot een fraai geheel. Met haar groene valleien, waterlopen, haar vele bruggen en majestueuze architectuur weerspiegelt de oude stad de culturele mozaïek die zo kenmerkend is voor het Luxemburgse landschap.

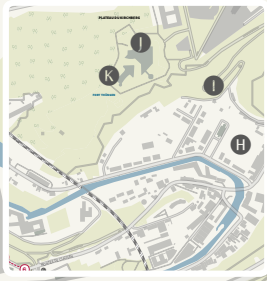
DE ETAPPES VAN HET PARCOURS

- 1 Place de la Constitution
- 2 Parc de la Pétrusse
- 3 Plateau du Saint-Esprit
- 4 Stadspoort naar de Grund
- 5 Corniche
- 6 Bock-Kazematten
- 7 Stadswallen
- 8 Vismarkt – Sint Michielskerk
- 9 Groothertogelijk paleis
- 10 Place Clairefontaine
- 11 Notre Dame kathedraal- Nationaal Bibliotheek

SITES EN MUSEA IN DE OMGEVING VAN HET PARCOURS

- A Casino-Forum voor Hedendaagse Kunst
- B Saint Quirin kapel
- C Nationaal Museum voor Natuurgeschiedenis
- D Cultureel Ontmoetingscentrum Abdij van Neumünster
- E Sint Janskerk, Zwarte Madonna
- F Standbeeld van Melusine
- G Bock-Kazematten
- H Mansfeld park
- I Geboorteplaats van Robert Schuman museum
- J MUDAM-Museum voor Moderne Kunst Groothertog Jan
- K Fort Thungen – 3 Eechelen
- L Muerbelsmillen
- M Nationaal Museum voor Kunst en Geschiedenis
- N Lëtzebuerg City Museum
- O Luxembourg City Tourist Office
- P Cercle Cité

 gratis toegang met de Luxembourg Card

Clausen- Plateau de Kirchberg

Place de la Constitution

1

De **Place de la Constitution** 📷 bevindt zich op het boven-platform van het Beck bastion, gebouwd in 1644 en heraangelegd in 1685 door Sébastien Le Prestre de Vauban, architect en militair ingenieur onder Lodewijk XIV.

Het platform biedt een uitzonderlijk uitzicht op de groene vallei van de Pétrusse en de naar Groothertog Adolphe

vernoemde **Pont Adolphe** 📷 of „Nei Bréck“ (nieuwe brug). Deze brug, gebouwd tussen 1900 en 1903 naar de plannen van ingenieur Paul Séjourné gold eertijds als één van de meest moderne kunstwerken van Europa. Met zijn overspanning van 84,55m was het ook de grootste stenen boogbrug ter wereld. Fietzers en voetgangers kregen in 2017 een eigen hangbrug

📷 GËLLE FRA ▼

Het standbeeld „Gëlle Fra“ (gouden vrouw) is het werk van de Luxemburgse beeldhouwer Claus Cito. Het werd in 1923 opgericht ter nagedachtenis van de Luxemburgers die tijdens de Eerste Wereldoorlog onder de Franse vlag dienden. De nazibezetter vernielde het beeld in 1940 maar in 1984 werd het in zijn originele glorie hersteld.

© Vic Fischbach

Adolphe-Brug ▲ en nationale Spaarbank

onderaan het bouwwerk en genieten sindsdien van het uitzicht op dit meesterwerk van bouwkunde.

Het **Plateau Bourbon** (stationsbuurt) wordt gedomineerd door de in Neo-Renaissance stijl gebouwde zetel van de Banque et Caisse d'Épargne de l'État. Aan de Avenue de la Liberté herkent u links de vroegere zetel van **ARBED** (Acéries réunies de Burbach, Eich et Dudelange), in 1921 gebouwd door de Luxemburgse architect Sosthène Weis naar de plannen van de Franse architect René Théry. Het gebouw, opgetrokken naar het beeld van de toenmalige aristocratische residenties werd in 2014 door Arcelor-Mittal verkocht aan de **Staatsbank en – spaarkas**. Hetzelfde jaar werd het geklasseerd als nationaal monument. Het herinnert aan het glorieuze verleden van de Luxemburgse industrie na de ontdekking van ijzererts in het zuiden van

het land. De ijzer- en staalindustrie was lange tijd de drijvende kracht achter de Luxemburgse economie.

Op 18 april 1951 werd het verdrag van Parijs onderhandeld: het betekende de oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, de EGKS. In 1952 startte deze hoge autoriteit haar werking aan de Place de Metz (aan uw rechterkant) in het voormalige hoofdkwartier van de Luxemburgse spoorwegen Compagnie Guillaume Luxembourg (1911, architecten Karl Jüsgen & Nicolas Petit).

Vroegere zetel van EGKS ▼

© Robb

Parc de la Pétrusse

© Vic Fischbach

2

In het eind 19de eeuw in romantische stijl ontworpen **Parc de la Pétrusse** 📷, van de hand van de Franse landschapsarchitect Edouard André, versmelten rotsformaties, oude overblijfselen van de bastions en versterkingen en steile topografie tot een harmonisch geheel. De gevel van de in de rotsen uitgehouwen **Saint-Quirin** kapel gaat terug tot de 14de eeuw en wordt tot de oudste belevaartsoorden van het land gerekend.

Naadloos gaat de groene oase ter hoogte van het viaduct over in het **Skatepark** 📷 dat de Stad Luxemburg er aan toevoegde.

Het viaduct, „La Passerelle“ of ook „**Al Bréck**“ (oude brug) genoemd, werd gebouwd tussen 1859 en 1861 naar de plannen van ingenieurs Edouard Grenier en Auguste Letellier en diende als verbinding tussen het spoorwegstation en de toen nog versterkte stad.

📷 Skatepark ▼

© Ville de Luxembourg

Plateau Saint-Esprit

© Vic Fischbach

3

Het **Plateau du Saint Esprit** herbergt oorspronkelijk een religieus klooster, gesticht in 1234. De site verwelkomde vanaf 1340 ook de grootste kermis van het land, de „Schuebermess“, vooraleer die in 1610 buiten de stad verhuisde. In de 17de eeuw hervormde Vauban het geheel van gebouwen tot een indrukwekkende **citadel** met verschillende kazernes en een netwerk van kazematten.

Het oude militaire hospitaal dat de Pruisen in de 19de eeuw oprichtten, biedt vandaag onderdak aan het Nationaal Archief. Op een terras van de citadel bloeit en rozentuin als herinnering aan Luxemburgs befaamde rozenindustrie. Het is een van meerdere rozentuinen in het land. Sinds 2008 vormt het plateau de basis voor de zes gebouwen van het **Gerechtshof**, ontworpen door de Luxemburgse architect Rob Krier.

VERDRAG VAN LONDEN

Het Verdrag van Londen van 11 mei 1867, ondertekend door de toenmalige grootmachten van Europa, verkondigde de neutraliteit van het Groothertogdom Luxemburg. Om die neutraliteit te garanderen moesten de versterkingen die van de stad Luxemburg het „Gibraltar van het Noorden“ hadden gemaakt, ontmanteld om nooit meer heropgebouwd te worden. Het garnizoen van zo'n 4.000 soldaten behorend tot de oude Duitse Confederatie dat op dat moment in de stad gelegerd was, moest vertrekken. De kazematten begripen 23km onderaardse gangen. De Wenzel-cultuurwandeling voert langs de middeleeuwse torens van de 3de verdedigingsgordel. Een „Vauban“ parcours brengt hulde aan de versterkingen en kazernes van deze grote ingenieur.

Stadspoort naar de Grund

© Vic Fischbach

4

De **stadspoort naar de Grund** 📷, ook wel Spaanse poort genoemd, werd gebouwd in de 17de eeuw en vormt de ingang naar de bovenstad. Aan de voet van de bovenstad ligt het pittoreske stadsdeel **Grund**, een harmonie van architectuur, erfgoed, middeleeuwse geschiedenis en natuur aan de oevers van de Alzette. De wijk gaat terug tot voor de 10de eeuw toen het één van de eerste nederzettingen vormde van de stad Luxemburg, voornamelijk bewoond door ambachtslui en handelaars. Het oude benedictijnenklooster van Neumünster uit het jaar 1606, dat na de Franse revolutie gesecculariseerd werd, diende eerst als kazerne daarna als staatsgevangenis voor mannen. Sinds 2004 huist er het Cultureel Ontmoetingscentrum Neimënster.

Belangrijkste doel van de „**Klouschergaart**“ 📷, groententuin en wijngaard aan de zonnige voet van de Bock rots, is het conserveren en verduurzamen van zeldzame en bedreigde nuttige plantensoorten. De bijenkorven in de tuin leveren een vermaarde honing. Opvallend zijn de aangelegde terrassen die de site haar kenmerkende uitzicht geven.

De Grund herbergt ook het **Nationaal Museum voor Natuurgeschiedenis**. De permanente en tijdelijke tentoonstellingen van het museum nemen u mee op een ware ontdekkingsstocht doorheen evolutie en biodiversiteit. Het is gehuisvest in het oude hospitium Sint-Jan dat dateert uit 1308.

© Catherine Decker

Neimënster
Klouschergaart ▶

5

De **Corniche**, 📷 „het mooiste balkon van Europa“ - volgens de Luxemburgse schrijver Batty Weber, strekt zich schilderachtig uit over de wallen die de Spanjaarden en de Fransen bouwden in de 17de eeuw boven de Grund. Nergens anders is de

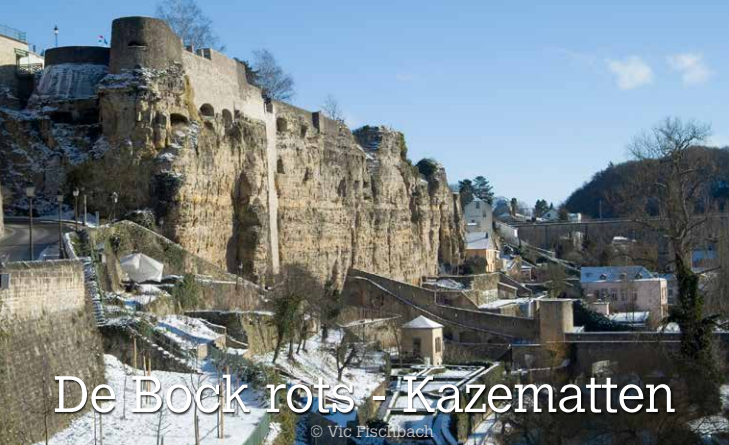
historische typologie van de stad zo herkenbaar: afhankelijk van de breedte van de kavels zien we gevels met 2, 3 tot zelfs 5 raamkolommen en vrij steile daken met 4 zijden.

MELUSINE

De legende van de schone Melusine, onderdeel van de mythe rond het ontstaan van de stad Luxemburg, heeft eeuwenlang tot de verbeelding gesproken van kunstenaars, dichters en historici. Siegfried, stichter van de stad Luxemburg, huwde Melusine, een zeemeermin.

Melusine, verraden door de nieuwsgierigheid van haar echtgenoot, gooit zich uit het raam van het Bock kasteel in de stroming van de Alzette en verdwijnt voor immer. Siegfried ligt aan de basis van het huis van Luxemburg dat in de middeleeuwen vier Duitse keizers en vier Boheemse koningen voortbracht. In 2013 creëerde de Luxemburgse kunstenaar Serge Ecker een werk dat Melusine voorstelt, zittend aan de voet van de Bock rots. Geschiedenis en hedendaagse technologie vinden elkaar in het kunstwerk dat een digitale bewerking vormt van een 3D scan van een vrouwenlichaam. De uitvoering in keramiek is een verwijzing naar het oude pottenbakkersambacht van de wijk.

De Bock rots - Kazematten

© Vic Fischbach

6

De panoramaweg overschouwt de vallei van de Alzette en het Rahm plateau en **voert naar de Bock** 📷 rots waarop in de 10de eeuw het kasteel van de graven van Luxemburg prijkte. In de 16de eeuw werd het Bock kasteel verwoest. Ongeschikt om nog aan de eisen van de artillerie te voldoen, werd het vervolgens verlaten. Pas in de 17de eeuw zou de Bock site volledig herbouwd worden volgens de nieuwste vestingstechnieken. De oude bakermat van de stad herbergt een archeologische crypte en de **kazematten** 📷, het in de zandstenen rotsen uitgehouwen ondergrondse versterkte gangenstelsel uit de 17de en 18de eeuw.

Tegenover de Bock rots, op de helling van de Kirchberg, pronkt het **Fort Thüngen** 📷, opge-

trokken in 1732. Alleen de drie ronde torens, bekroond met in steen gehouwen eikels, de Trois Glands, bleven behouden. Sinds 2012 is hier het **Dräi Eechelen Museum** – M3E gehuisvest. Het fortmuseum bevindt zich vlak voor het Museum voor Moderne Kunst Groothertog Jan, het MUDAM. Dit opmerkelijke bouwwerk is ontworpen door de Chinees-Amerikaanse architect Ioh Ming Pei en ingehuldigd in 2006.

Aan de voet van de Bock, richting Kirchberg, staat het geboortehuis van **Robert Schuman**, geboren in Luxemburg-Clausen in 1886. Deze Franse staatsman fungeerde als één van de belangrijkste grondleggers van de oprichting van de EGKS.

Fort Thüngen
Dräi Eechelen Museum
en MUDAM

© Vic Fischbach

Stadswallen

© Vic Fischbach

7

▼ Drie toren

© Vic Fischbach

Aan de ingang van de **Kasteelbrug** staat een zuil uit 1936 waarop een citaat van **J.W. Goethe**. De dichter, op doorreis in Luxemburg in 1792 naar aanleiding van de „Kampagne in Frankreich“, bezingt hier de schoonheid van de stad. De twee verdiepingen tellende brug, gebouwd in 1735, verbindt de Bock met de bovenstad en maakte indertijd een belangrijk onderdeel uit van de

oude vestingen. Ze telt vier doorgangen op verschillende niveaus.

De promenade die het gebouw van de **Conseil d'Etat** verbindt met de helling van het Pfaffenthal, volgt de oude weg over de **stadswallen** aangelegd vanaf midden 16de eeuw. De poort „**Trois Tours** “, verwijzend naar de architectonische vorm van het gebouw, fungeerde ooit als één van de hoofdingangen van de stad en is het enige militaire overblijfsel van de middeleeuwse vesting.

▼ Kasteelbrug

© Vic Fischbach

Vismarkt - Sint-Michiels kerk

© Vic Fischbach

8

In de straatjes van de **oude binnenstad** 📷 – de rue de la Loge, de „Breedewee“ (*rue Large*), de rue de la Boucherie, de rue de la Monnaie, de place du Marché-aux-Poissons – lijkt het of de tijd stilstaat. Met huizen als „Ennert de Stäiler“ (Stäiler = zuil) met zijn typische bogen, heeft de binnenstad zijn middeleeuwse karakter deels kunnen bewaren. Het erkervormige torenhuis citeert het nationale credo „Mir wëlle bleiwe wat

mir sin!“ (*Wij willen blijven wie we zijn!*)

De Vismarkt is elk jaar op Paasmaandag het toneel voor het traditionele folklorefeest van **Éimaischen** (feest van Emmäus).

De Sint-Michielskerk gaat terug tot de 7ste eeuw. In 987 is de kerk op vraag van graaf Siegfried door aartsbisschop Egbert de Trèves ingezegend ter ere van Jezus de Verlosser. In de loop van de volgende eeuwen werd de kerk meermaals verwoest, heropgebouwd, veranderd en uitgebreid. Haar huidige vorm is vergelijkbaar met die uit 1688. Ze herbergt een prachtig hoofdaltaar van de hand van meubelmaker Barthélémy Namur uit 1770. Het orgel dateert uit de 17de eeuw.

..... **Sint-Michiels kerk** ▼

© Vic Fischbach

Het **Nationaal Museum voor Geschiedenis en Kunst** – MNHA 📷 beschikt

..... Nationaal Museum voor Geschiedenis en Kunst ▲

over een rijke verzameling kunst- en beeldhouwwerken en collecties met ambachtelijke en decoratieve kunsten. Het herbergt een kostbaar muntenkabinet en een archeologische collectie met één van de meest spectaculaire Romeinse mozaïeken ooit gevonden – het authentieke Muzenmozaïek van Vichten. Sinds 2017 huist in het prachtige en volledig gerestaureerde gebouw het **Ministerie voor Europese en Buitenlandse Zaken**.

Raadsman van de koning Nicolas Greisch liet het bouwwerk in 1545 optrekken als zijn private verblijfplaats. In 1564 verbouwde graaf en gouverneur Pierre Ernest de Mansfield (1517-1604) het tot residentie van de Luxemburgse gouverneurs, wat het ook bleef tot aan het einde van het Ancien Regime. In 1795 beslisten de nieuwe autoriteiten om er het gerechtshof te installeren en die functie behield het tot 2008.

ÉIMAISCHEN

Al sinds 1827 verwelkomt de Vismarkt elk jaar op Paasmaandag een folkloristisch feest. In 1937 engageerden enkele inwoners van de wijk zich om de draad van deze traditie weer op te pakken en verenigden zich in het Comité Alstad. Bijzonder aan de folkloremarkt waar aardewerk voorwerpen en vaatwerk verhandeld worden, is de jaarlijkse uitwisseling van de „Péckvillercher“.

Verliefde mensen schenken elkaar deze vogelfluitjes als teken van vruchtbaarheid. Deze markt en haar tradities maken deel uit van het immaterieel erfgoed van Luxemburg.

9

Het **Groothertogelijk paleis** 📷, een gebouw in Vlaamse Renaissancestijl, dateert uit de tweede helft van de 16de eeuw. Gebouwd door Adam Roberti fungeerde het van 1572 tot 1795 als stadhuis, vervolgens als zetel van het Franse Departement van Bossen (Département des Forêts) en vanaf 1817 als hoofdzetel voor de Luxemburgse regering. Sinds 1890 is het de officiële residentie van de Groothertog. In de zomer kunnen de majestueuze zalen en ontvangstruimten onder leiding van een gids bezocht worden.

Na de onafhankelijkheid in 1839 zetelden de Luxemburgse kamerleden in het huidige Groothertogelijk paleis tot aan de inhuldiging van de nieuwe zetel voor de **Kamer van Volksvertegenwoordigers** in 1860. Dit gebouw onderging in de loop van de 20ste

eeuw een aantal uitbreidingen waarbij intussen ook een deel van de binnenplaats van het paleis werd ingenomen.

Het **Lëtzebuerg City Museum (LCM)**, geschiedkundig museum van de stad, is gevestigd in vier historische patriciërshuizen in de rue du Saint-Esprit die voorheen als kloosterrefuge dienden. De gerestaureerde gebouwen gaan terug tot de 19de, 18de en 17de eeuw, enkele zelfs tot de middeleeuwen. De permanente collectie van het LCM toont de Luxemburgse geschiedenis ondermeer aan de hand van historische maquettes in hout die de verschillende ontwikkelingsfasen van de stad verbeelden. Ook socio-culturele onderwerpen met historisch perspectief komen aan bod in tijdelijke tentoonstellingen.

Place Clairefontaine

10

Sinds 1975 is het **Hôtel de Bourgogne** 📷 de officiële zetel van de Luxemburgse regering en ook van de kanselarij van de eerste minister. Volgens geschriften uit 1447 fungeerde het huis in die tijd als residentie voor de vertegenwoordiger van Karel de Stoute van Bourgondië.

... Hôtel de Bourgogne ▼

De **Place Clairefontaine** 📷, dichtbij de kathedraal en het regeringskwartier, werd aangelegd in 1935 maar kreeg pas een halve eeuw later zijn huidige vorm na werken in het kader van de herwaardering van de oude stadskern. Midden op het plein pronkt

sinds 1990 het standbeeld van **Groothertogin Charlotte** die het Groothertogdom regeerde van 1919 tot 1964. Het is een werk van de Parijse beeldhouwer Jean Carlot. Het beeld symboliseert 's lands verzet tijdens de nazibezetting.

Het barokke gebouw **St Maximin** werd in 1751 opgericht als een toevluchtsoord voor de monniken van de gelijknamige abdij uit Trier. Na de secularisatie werd het gebouw gebruikt als zetel van de vestinggouverneur. Vanaf 1867 diende het als hoofdzetel voor de regering, en tenslotte tot 2017 als zetel van het ministerie van Buitenlandse en Europese Zaken.

De **Place Guillaume II**, gemeenzaam bekend als „**Knuedler**“ 📷, is genoemd naar de Koning der Nederlanden en Groothertog van

Monument Guillaume II ▲

De oude kerk van de broeders franciscanen hoorde tot de belangrijkste godshuizen van de stad. De gouverneurs P.E. Mansfeld en Jean Beck lagen er begraven en ook graaf Jan de Blinde, koning van Bohemen en Karel de Stoute zijn er een tijdlang bijgezet. In 1795 werd de kerk door de republikeinse troepen inbeslaggenomen en ingelijfd als nationaal goed. Een jaar later, in 1796, werd ook de orde geschrapt en in 1827 maakte het klooster plaats voor het grootste centrale plein van de stad. Het vooropgestelde paleis voor de commandant van de vesting zou het plein gedomineerd hebben, als de plannen daarvoor niet in de kast waren gebleven. Vandaag is het Stadhuis de blikvanger. Twee keer per week, op woensdag- en zaterdagvoormiddag, vindt hier aan de voet van het monument Guillaume II een markt plaats.

Place Guillaume en Stadhuis ▼

Luxemburg. Vanaf de tweede helft van de 13de eeuw was hier een franciscanen-klooster gevestigd. De monniken van de orde bonden hun pijen rond zich met een touwknoop, een “Knuet” in het Luxemburgs, een gebruik waaraan het plein zijn volksnaam te danken heeft. Het ruitersstandbeeld van Koning-Groothertog Guillaume II van Oranje-Nassau herinnert aan de totstandkoming in 1848 van de eerste parlementaire grondwet van het land. Een grondwet die beschouwd werd als één van de meest liberale van zijn tijd in Europa. Het monument uit 1884 is het werk van de Franse kunstenaar Antonin Mercié.

De ere trap van het **Stadhuis**, gebouwd tussen 1830 en 1838 naar de plannen van de Luikse architect J.E.Rémont wordt sinds 1931 geflankeerd door de twee bronzen leeuwen van de Luxemburgse beeldhouwer Auguste Trémont. Hier werd op 10 augustus 1952 de stichtingsakte van de **EGKS** (Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal) ondertekend, voorloper van de Europese instellingen.

OLV Kathedraal van Luxemburg – Nationale Bibliotheek

11

De **kathedraal Onze lieve Vrouw** werd oorspronkelijk gebouwd als een jezuïetenkerk, gewijd in 1621. Het gebouw is een opmerkelijk voorbeeld van de late gotiek, met ornamenten uit de Renaissance. Aan het einde van de achttiende eeuw ontving de kerk het wonderbaarlijke beeld van de troosteres van de bedroefden, de patroonheilige van de stad en het land. In 1879, Paus Pius IX verhief de kerk tot kathedraal van het in 1870 geschapen bisdom Luxemburg. Tussen 1935 en 1938 werd de kathedraal naar zuiden uitgebreid. Bezienswaardig zijn de crypten met de bisschoppelijke graven en de graven van leden van de groothertogelijke familie. Graaf Jan de Blinde (1296-1346) heeft hier ook zijn laatste rustplaats. Deze zoon van de Duitse Keizer en Koning van Bohemen Hendrik VII stierf als held in de Slag bij Crécy. Emblematisch figuur voor de middeleeuwen, zwoer hij

trouw zowel aan de keizer van het Heilige Roomse Rijk als aan de Franse koning. Als een soort van proto-Europeaan nam hij deel aan alle grote veldtochten en veldslagen van zijn tijd. Het grote gebouw met meerdere vleugels, ter hoogte van de Place de la Constitution, diende ooit (1603-1773) als school van het Jezuïetenklooster. In de 19^e eeuw werd het Gymnasium opnieuw gesticht tot „Groothertogelijk Atheneum“. Van 1973 tot 2018 fungeerde het gebouw als de zetel van de **Nationale Bibliotheek**.

© Roger Nilles

OLV van Luxemburg ▲

Enkele belangrijke data

© LCM

Tijdens de Romeinse tijd liepen er twee consulaire wegen over het huidige territorium van de stad Luxemburg. De wegen kruisten elkaar ter hoogte van de Vismarkt, waar een versterkte toren het kruispunt domineerde.

963

Graaf Siegfried, algemeen beschouwd als stichter van de stad, verwerft de kasteel-site.

963- 1354 Luxemburg, soeverein graafschap.

1083

stichting van de abdij van Altmunster aan de voet van het kasteel – het onderwijs in het Latijn, Frans en Duits legt hier de basis voor de Luxemburgse meertaligheid.

1244

markt- en justitierechten voor de stad Luxemburg door gravin Ermesinde – ontwikkeling tot een economische macht.

1340

graaf Jan de Blinde richt de “Schueberfouer” of “Schobermess” in waardoor met Luxemburg aan de nieuwe handelsweg Italië-Gothard-Vlaanderen een belangrijke handelsbeurs ontstaat.

1354

het graafschap Luxemburg wordt een hertogdom.

1443

inname van de stad door de Bourgondiërs.

Bourgondische tijd. (1443-1506)

1506

Spaanse tijd. (1506-1684)

- 1554** Grote kruitexplosie : grote delen van de bovenstad worden vernield, mede als gevolg van de ontstane brand.
- 1684** Inname van Luxemburg door de legers van Lodewijk XIV – Luxemburg wordt Frans.
Franse tijd – uitbreiding van de vestingen door Vauban. (1684-1697)
- 1698** Spaanse tijd. (1698-1700)
- 1701** Spaanse Successieoorlog. (1701-1714)
- 1715** Oostenrijkse tijd. (1715-1795)
- 1795** inname van Luxemburg door Franse republikeinse troepen – het land wordt “Departement der Bossen”. Frans republikeinse tijd. (1795-1814)
- 1815** Luxemburg wordt Groothertogdom, unie met de Koning der Nederlanden – integratie in de Duitse Bond.
- 1839** Luxemburg word onafhankelijk.
- 1867** Verdrag van Londen: politieke en militaire neutraliteit ; ontmanteling van de vestingen, Luxemburg wordt open stad
- 1890** Vandaag bewind van het Huis Oranje-Nassau.(1890 - vandaag)
- 1952** voorlopige thuisbasis voor de EGKS – Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.
- 1992** De Europese vergadering van Edinburgh bevestigt de stad Luxemburg als de zetel van gemeenschapsinstellingen naast Brussel en Strasburg.
- 1994** bijschrijving van de vesting van Luxemburg en de oude stadswijken op de werelderfgoedlijst van UNESCO.
- 1995** Luxemburg stad van alle culturen
- 2007** Luxemburg en Grote Regio, Europese hoofdstad voor cultuur.

G Bock Kazematten

- 🕒 10. feb. - 29. maart, 1. okt-4. nov 2018, elke dag : 10-17u30, 30. maart-30. sept, elke dag: 10-18u30
- ✉ touristinfo@lcto.lu
- 🌐 www.luxembourg-city.lu

M Nationaal Museum voor Geschiedenis en Kunst

- 🕒 dins-zon: 10-18u00, dond: 10-20u00, open feestdagen.
- 📍 Marché-aux-Poissons
L-2345 Luxembourg
- 📞 +352 47 93 30 1
- ✉ musee@mnha.etat.lu
- 🌐 www.mnha.lu

Groothertogelijk Paleis

- 🕒 Geleide bezoeken van de ontvangstruimten : half juli-eind augustus
- 📍 17, rue du Marché-aux-Herbes
L-1728 Luxembourg
- ✉ touristinfo@lcto.lu
- 🌐 www.luxembourg-city.lu

N Lëtzebuerg City Museum

- 🕒 dins-zon: 10-18u00, dond: 10-20u00, open feestdagen.
- 📍 14, rue du St-Esprit
L-2090 Luxembourg
- 📞 +352 47 96 45 00
- ✉ mhvl@2musees.vdl.lu
- 🌐 www.citymuseum.lu

Kathedraal OLV van Luxemburg

- 🕒 maan-zon: 8-20u00
- 📍 Rue Notre Dame
L-2240 Luxembourg
- 📞 +352 46 20 23
- ✉ archeveche@cathol.lu
- 🌐 www.cathol.lu

A Casino Luxembourg Forum voor hedendaagse kunst

- 🕒 maan-zon: 11-17u00, dond: 11-23u00. sluiten: din, 1. jan, 1. nov, 25. dec
- 📍 41, rue Notre-Dame
L-2240 Luxembourg
- 📞 +352 22 50 45
- ✉ info@casino-luxembourg.lu
- 🌐 www.casino-luxembourg.lu

C Nationaal Museum voor Natuurgeschiedenis

- 🕒 din: 10-20u00,
woens-zon: 10-18u00
- 📍 24, rue Münster
L-2160 Luxembourg
- 📞 +352 46 22 33 1
- ✉ musee-info@mnh.lu
- 🌐 www.mnhn.lu

D Cultureel Ontmoetingscentrum Abdij van Neumünster (neimënster)

- 🕒 maan-vrij: 8-19u00, WE: 10-20u00
- 📍 28, rue Münster
L-2160 Luxembourg
- 📞 +352 26 20 52 1
- ✉ contact@neimenster.lu
- 🌐 www.neimenster.lu

H Parc Mansfeld

- 🕒 Open: nov-feb: 7h30-18u00
mars: 7u30-20u00
april-sept: 7-22u00
okt: 7u30-20u00

Bezienswaardigheden langs
het parcours en de etappes zijn
op de plattegrond met een
ingetekend.

J MUDAM – Museum voor Moderne Kunst Groothertog Jan

🕒 maan-vrij & feestdagen:
10-18u00, woens: 10-23u00
(de collecties sluiten om 22u00),
gesloten op maandag.

📍 3, Park Dräi Eechelen
L-1499 Luxembourg

☎ +352 45 37 85 960

✉ info@mudam.lu

🌐 www.mudam.lu

K Fort Thungen – Museum 3 Eechelen

🕒 dims, donder - zon: 10-18u00,
woens: 10-20u00

📍 5, Park Dräi Eechelen
L-1499 Luxembourg

☎ +352 26 43 35

✉ info@m3e.etat.lu

🌐 www.m3e.lu

L Oude de mosterdfabriek "Muerbelsmillen"

Documentatiecentrum

🕒 zater-zon: 14u00-18u00

📍 69, rue de Mohrfels
L-2158 Luxembourg

☎ +352 47 96 45 01

✉ visites@2musees.vdl.lu

🌐 www.citymuseum.lu

P Cercle Cité

🕒 Open : volgens het programma

📍 Place d'Armes
L-1136 Luxembourg

☎ +352 47 96 51-33

✉ info@cerclecite.lu

🌐 www.cerclecite.lu

De "Luxembourg" Card is de ideale formule voor cultuurfanaten. Gedurende 1, 2 of 3 dagen geniet u individueel of in groep (tot 5 personen) gratis toegang tot méér dan 60 musea en toeristische bezienswaardigheden in heel Luxemburg en reist u gratis met trein, tram en bus doorheen het Groothertogdom. www.visitluxembourg.com Ook te downloaden in de App store en via Google play. Prijs: 13-68 €, infobrochure inbegrepen. Ontdek het werelderfgoed "Luxemburg, oude wijken en versterkingen" in al zijn glorie, in boekvorm in het Luxembourg City Tourist Office of in het "Luxembourg House", 2, rue de l'Eau. Of beleef het historisch erfgoed in levende lijve via een geleid bezoek : de Bock Kazematten, Wenzel Circuit, Mansfeld Circuit, Vauban Circuit, City Promenade.

GRATIS TOEGANG MET DE "LUXEMBOURG CARD"

O Luxembourg City Tourist Office

🕒 okt-mars: 9-18u00
apr-sept: 9-19u00
zon, vakantie: 10-18u00

📍 30, place Guillaume II
L-1648 Luxembourg

☎ +352 22 28 09

✉ touristinfo@lcto.lu

🌐 www.luxembourg-city.lu

LE GOUVERNEMENT
DU GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG
Ministère de la Culture

LE GOUVERNEMENT
DU GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG
Ministère du Développement durable
et des Infrastructures

Organisation
des Nations Unies
pour l'éducation,
la science et la culture

Commission luxembourgeoise
pour la coopération
avec l'UNESCO

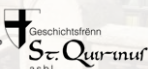
luxembourg
city tourist office

Frënn vun der Festungsgeschicht
Lëtzebuerg - a.s.b.l.

SYNDICAT DU STADTGRUND
20 rue Saint Ulric
L-2651 Luxembourg

Uitgever : Luxemburgse commissie voor samenwerking met UNESCO in samenwerking met : Ministère de la Culture, Ministère du Développement durable et des Infrastructures, Stad Luxembourg, Luxembourg City Tourist Office, Comité Alstad, Syndicat des Intérêts Locaux Pfaffenthal-Siechenhof, Syndicat des Intérêts Locaux du Stadtgrund, Les Amis du château de Clausen, Frënn vun der Festungsgeschicht, Geschichtsrënn St Quirinus, Patrimoine Roses pour le Luxembourg

Layout : Kiwi media

Photos : Copyright op elke foto

Print : Imprimerie Schlimé

Hoeveelheid : 1000

© 2018

www.unesco.lu

